

BBABAC 5 – BACHELOROPPGAVE MED FORSKNINGSMETODE

**Relasjonens betydning i arbeid med barn og unge på
omsorgsinstitusjon**

Universitetet
i Stavanger

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Bachelor i barnevern

UIS mai 2022

Kandidatnummer 5176

Antall ord: 11465

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	2
1.0 Innledning	4
1.1 Bakgrunn for valg av tema	4
1.2 Presentasjon av problemstilling	5
1.3 Begrepsavklaring	5
1.3.1 Relasjon	5
1.3.2 Mentalisering.....	5
1.3.3 Omsorgsinstitusjon	5
1.3.4 Kjærlighet	6
1.4 Formål med oppgaven	6
2.0 Faglig kunnskap	6
2.1 Omsorgsinstitusjon	6
2.2 Juridiske forhold	8
2.3 Bowlby's tilknytningsteori.....	9
2.4 Maslows behovspyramide.....	10
2.5 Livsverdensteorien.....	10
3.0 Metode	11
3.1 Valg av metode	11
3.2 Litteraturstudiet	12
3.3 Datainnsamling.....	12
3.4 Inklusjons- og eksklusjonskriterier.....	12
4. Presentasjon av forskningsartiklene	13
4.1 Artikkel 1:	13
4.2 Artikkel 2	14
4.3 Artikkel 3	15
5 Funn og drøfting	16
5.1 Relasjonens betydning	16
5.2 Ungdommene sitt syn på hva som er en god relasjon.....	18
5.3 Bowlby's tilknytningsteori.....	18
5.3.1 Kritikk av Bowlby's tilknytningsteori	19
5.4 Relasjonsscenarier	19
5.5 Gode relasjoner er grunnleggende	20
5.6 Terapeutisk relasjon.....	20
5.7 Deltagende ungdom	23

5.8 Omsorgsrelasjonens betydning	24
5.9 Relasjonens betydning for utvikling av selvet	25
5.10 Relasjonsarbeid.....	25
5.10.1 Peters fortelling	26
5.11 Å være en miljøterapeut innebærer mye	27
5.12 Kjærlighet	28
5.13 Mentalisering, samspill og speiling	29
5.13.1 Hvordan jobbe med mentalisering på omsorgsinstitusjon?.....	30
5.14 Har turnus ordningen på omsorgsinstitusjonen innvirkning på arbeidet?	31
5.15 Relasjon som en viktig forutsetning.....	32
6.0 Avslutning.....	33
Litteraturliste:	35

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Jeg hadde praksis på en omsorgsinstitusjon, og jobbet der videre etterpå. Det var veldig spennende og lærerikt.

Noe jeg synes var interessant fra starten av, var hvordan jeg merket at relasjonen hadde en betydning for ungdommenes atferd og hvordan de hadde det.

På institusjonen jeg jobbet på, jobbet vi medlever turnus. Da jobbet jeg 4 døgn på, 7 døgn fri, 3 døgn på, 7 døgn fri. Jeg fikk gå med litt forskjellige team, noe som var veldig interessant. Jeg fikk se hvordan de forskjellige teamene fungerte sammen seg imellom og sammen med ungdommene. Det ble også da veldig tydelig for meg hvor viktig en god relasjon er for arbeidet, tryggheten og utviklingen til ungdommene.

Noen ungdommer begynte ofte å grue seg til når det skulle være team bytte dagen etterpå. Om det var noen de ikke hadde en god og trygg relasjon med på teamet som skulle på, kunne vi merke endret atferd spesielt fra ettermiddag/kveld dagen før vi skulle hjem.

Det var stor forskjell på antall rømminger, selvskading og utageringer etter hvilket team som var på jobb. Alle som jobbet der var klar over dette, men ikke alle fikk til å bygge den relasjonen som var ønskelig, selv om de prøvde. Det ble mye mindre trivelig både for ansatte og ungdommer når de gode relasjonene ikke var på plass. Det var veldig merkbart for meg som fikk gå med forskjellige team.

Dette er ett tema som jeg synes er veldig viktig og interessant, fordi hvor bra arbeidet og samarbeidet med ungdommer på institusjoner er, vil påvirke livet til disse ungdommene videre. Det har også veldig mye å si for trivselen her og nå på institusjonen.

Ved utgangen av 2020 var det 1036 barn og unge på institusjoner. (SSB, 2021).

Det er finnes forskjellige typer institusjoner. Akuttinstitusjoner, omsorgsinstitusjoner, adferdsinstitusjoner, og noen har flere av disse tilbudene på samme institusjon. (Bufdir, 2022).

Noen institusjoner har medlever turnus og andre har vanlig turnus. Medlever vil si at en bor på institusjonen i flere døgn. Gjerne mandag til fredag. Da kommer ett nytt team på som er på jobb fredag til mandag, før siste team går på. Som da er der fra mandag til fredag. Da har

ungdommene 3 team å forholde seg til og av og til vikarer. Alle ungdommene har hver sin kontaktperson på hvert team.

Andre jobber turnus med dag-, kvelds- og nattevakter. Da er det mye mer utskiftning av ansatte og flere kontaktpersoner. Det blir da enda flere ansatte og forholde seg til, og jeg kan tenke meg at det da er vanskeligere få mulighet til å bygge gode trygge relasjoner.

1.2 Presentasjon av problemstilling

Jeg har valgt problemstillingen:

Relasjonens betydning i arbeid med barn og unge på omsorgsinstitusjon.

Dette er relevant for det sosialfaglige faget fordi de som jobber med barn og unge, må kontinuerlig bygge relasjoner til dem de møter i sin arbeidshverdag.

1.3 Begrepsavklaring

1.3.1 Relasjon

I det store norske leksikon står relasjon forklart slik: *Relasjon betyr forhold, forbindelse, (årsaks)sammenheng eller samhörighet.* (Aubert,2020).

1.3.2 Mentalisering

Mentalisering handler om å være opptatt av sinn og indre tilstand. Det essensielle i mentalisering er å se handlingene til mennesker som uttrykk for indre tilstand. Når vi samhandler med andre mennesker, så mentaliserer vi. Vi fortolker og forstår handlingene til de rundt oss. Vi gjør noen bevisste fortolkninger og refleksjoner, og noen mindre bevisste, i situasjonene vi opplever. Gjennom det prøver vi å forstå den andre og skape oss en mening i den andres handling. (Graarud, 2019).

1.3.3 Omsorgsinstitusjon

På en omsorgsinstitusjoner bor ungdommene hele døgnet. Det er der de sover, spiser og har sin fritid. Ofte handler ett institusjonsliv om identitetsomforming. Institusjonen er altså et menneskeforandrende system. Omsorgsinstitusjon er en sosialinstitusjon. Ordet

omsorgsinstitusjon brukes for å lage ett skille fra behandlingsinstitusjoner. (Garsjø, 2008, s 32-34). Omsorgsinstitusjoners grunnleggende funksjon er å gi omsorg, pleie og behandling. (Garsjø, 2008, s 76).

1.3.4 Kjærlighet

Med kjærlighet menes en “foreldrelignende kjærlighet”. Det innebærer også å møte hver enkelt ungdom med respekt, som vil gi trygghet i relasjonen. Kjærlighet er grunnleggende i en relasjon og partene vil merke om det er til stedet eller ikke. Kjærlighet bygger altså på opplevelsen av å være elsket eller ikke være elsket. Nestekjærlighet er også en viktig for en miljøterapeut. Det innebærer å ha et ønske og en evne i seg til å gi kjærlighet til andre, uten å forvente å få noe tilbake. Når det gjelder kjærlighet, er det behovet som står i sentrum, ikke hvem som gir det. (Thrana, 2016).

1.4 Formål med oppgaven

Formålet med oppgaven er å belyse viktigheten av en god relasjon i arbeid med unge, hva det betyr for barn og unge med trygge, gode relasjoner. Jeg vil også fokusere på hva som skal til for å bygge en god relasjon.

2.0 Faglig kunnskap

2.1 Omsorgsinstitusjon

For å forstå mer om hva relasjonen kan bety for arbeidet med barn og unge på omsorgsinstitusjon, vil jeg avklare mer hva en omsorgsinstitusjon er og hva som er formålet med å plassere barn og unge der.

Institusjonene har forandret seg kraftig over årene. Josephines Stiftelses dagsorden av 1850, henviser til pleie, omsorg og oppdragelse som husmors oppgaver. Det var datidens forståelse av forventningene til morsrollen. Det var overlatt til de ansatte å tolke hva de la i de ordene. (Sommerfeldt, 2019).

Til kontrast fra 1850 ser vi at i 2015-2016 er begreper som miljøterapi, omsorg og anerkjennelse noe som er gjennomgående i institusjoner sine planer, og det peker på forventninger til miljøterapeutenes praksis. (Sommerfeldt, 2019).

Ungdommene kan være på institusjon frivillig eller ved tvang. (Garsjø, 2008,34).

Ungdommer som ikke er innskrevet med tvang, kan forlate institusjonen som de selv ønsker. Det kan være utfordrende. Det er viktig for de som jobber på en institusjon å være klar over hvilken paragraf ungdommene er der på. Rettighetene ungdommene har, avhenger av det. (Garsjø, 2008, s 122).

Noen av ungdommene jeg jobbet med som var der frivillig, kalte det for frivillig tvang. Om de ikke var der frivillig så ble det tvang og da mistet de flere goder. Alderen på de som bor på institusjonen kan være fra 13 år og opp til 18. Om ungdommen ønsker, kan de bli boende til de er 20 år.

Det er flere grunner til at ungdommer må bo på omsorgsinstitusjon. Det kan være adferdsproblemer, omsorgssvikt eller andre grunner. Omsorgsinstitusjonen skal ha en omsorgs-, trygghets-, sosialisering-, og oppdragelsesfunksjon. Om en ungdom flyttes til en omsorgsinstitusjon på grunn av adferdsproblemer, er det i håp om en endringsprosess som skal føre til en positiv utvikling. Målet er at ungdommen skal bli en god samfunnsborger. Omsorgsinstitusjonen skal da gi omsorg og oppdragelse som er i tråd med målsettingen. (Garsjø, 2008, s 72).

Ungdommene på en institusjon har også en kontaktperson/ansvarlig som jobber med deres sak i barnevernet. Her er det også viktig at relasjonen er god mellom kontaktpersonen og ungdommen, for at ungdommen skal være mest mulig deltagende i sin situasjon. (Sommerfeldt, 2019)

På en institusjon skal miljøterapeutene gjennom organisering av miljøet, hverdagslivet og relasjonelt arbeid, bidra til at ungdommene selv kan realisere mulighetene sine og arbeide med sin utvikling og forandring. (Sommerfeldt, 2019).

Det arbeides kontinuerlig med kvaliteten på barnevernsinstitusjoner, slik at det ikke skal være tilfeldig om barna mottar god omsorg når det er det offentlige som har overtatt ansvaret. (Sommerfeldt, 2019).

På 2000-tallet var det fosterhjem som skulle bli det foretrukne tiltaket ved omsorgsovertakelse og det ble da nedbygging av institusjonstilbud. I slutten på 2017 var det 1044 barn og unge som bodde på barnevernsinstitusjon i Norge. (Sommerfeldt, 2019). I 2020 var det 1036 barn og unge som bodde på barnevernsinstitusjoner i Norge. Så vi ser at tallet har holdt seg ganske stabilt siden 2017. (SSB, 2021).

2.2 Juridiske forhold

Jeg vil gjøre rede for det juridiske som gjelder og er aktuelt for ungdom på institusjon. De lovene finner vi under barnevernloven.

Det juridiske rammeverket kan bidra til å gjøre det klarere for både ansatte, barn og unge og deres pårørende, hva de har krav på og hva de kan forvente, etter at det offentlige har overtatt omsorgen. Handlingsrommet er trangere nå enn tidligere. Det er for å unngå grenseløse, usunne og krenkende relasjoner mellom de ansatte og de som bor på institusjonene. (Sommerfeldt, 2019).

Litt om barnevernloven:

Formålet med barnevernloven er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan være til skade for helsen og utviklingen deres, får nødvendig hjelp og omsorg i rett tid. Barn og unge skal være sikret trygge oppvekstvilkår, se § 1-1. (Barnevernloven, 1992).

Det er tre hovedprinsipper barnevernloven og barnevernretten er bygget på. Det er:

- det biologiske prinsipp
- minste inngreps prinsipp
- hensynet til barnets beste.

Disse prinsippene skal følges og ligger til grunn for utøvelse av myndighet i tråd med barnevernloven. De er også styrende for avgjørelser som blir fattet etter denne loven.

Loven gjelder alle som oppholder seg i Norge og som er under 18 år. Ungdommer kan i noen tilfeller få hjelp av barnevernet frem til de er 23 år, men da må de også samtykke til hjelpen. Se § 1-3. (Barnevernloven, 1992).

Foreldrene er de som i første rekke har ansvaret for barna sine. Det offentliges ansvar for barn kommer i andre rekke. Det er da barnevernloven som gir regler når det offentlige har ansvaret. Sentralt for det offentliges ansvar er tiltak og inngrep som kan gjøres overfor barn og familier. Barnevernloven har regler om hvilke tiltak som kan iverksettes, innhold i tiltak og hva som skal til for at det skal kunne gjøres inngrep. (Barnevernloven, 1992).

Barnevernloven inneholder regler om hjelpetiltak, omsorgsovertakelse, samværrett, fratakelse av foreldreansvar og adopsjon. I loven finner vi også regler om hvem som har

myndighet til å treffe ulike avgjørelser, om saksbehandlingen og om hvordan avgjørelser kan overprøves av domstolene. (Barnevernloven, 1992).

Det er barneverntjenesten sitt ansvar å følge opp alle barn som de har overtatt omsorgen for. Prinsipper barnets beste er et grunnleggende hensyn i alle barnevernfaglige vurderinger og avgjørelser, se særlig § 4-1. (Barnevernloven, 1992).

Ser vi på §4-4, hjelpetiltak for barn og barnefamilie, skal hjelpetiltak være med på å gi gode levekår og utviklingsmuligheter gjennom råd, veiledning og hjelpetiltak. Hjelpetiltak skal alltid ha som formål å bidra positivt til både barnet og familien. Blir ungdommen plassert på institusjon utfra denne paragrafen, er de frivillig plassert. Men om det mest sannsynlig vil gå lang tid før foreldrene vil kunne gi barnet forsvarlig omsorg, bør det vurderes om barnevernstjenesten skal overta omsorgen for barnet etter § 4-12 første ledd.

(Barnevernloven, 1992, §4-4).

§ 4-12 viser til at vedtak om å overta omsorgen for et barn, kan treffes om det bland annet er alvorlig omsorgssvikt, barnet ikke blir sørget for om det er sykt, barnet blir utsatt for mishandling og overgrep og dersom det er sannsynlig at barnets helse og utvikling kan bli alvorlig skadd fordi foreldrene ikke er i stand til å ta vare på barnet. Et vedtak etter § 4-12, kan bare treffes om det ikke kan skapes tilfredsstillende forhold for barnet ved hjelpetiltak etter § 4-4. (Barnevernloven, 1992, §4-12).

2.3 Bowlby's tilknytningsteori

Forskning på barns utvikling viser at foreldrenes tilknytningsmønstre kan påvirke og bestemme barnets måte å knytte seg til og relatere til andre på. John Bowlby har utviklet en teori om "indre arbeidsmodeller for relasjon til andre". Også kalt "tilknytningsteori". (Geirdal & Varvin, 2017, s.14).

Bowlby mente at utviklingen av trygg tilknytning ble til når omsorgsgiver reagerte på barnets angst hensiktsmessig. Som for eksempel ett gråtende spedbarn som blir tatt opp, trøstet og får omsorg. (Mørch & Skre, 2020).

De siste 30 årene har teorien blitt mye brukt innen både barnepsykiatri og barnevernet. Det er flere som har jobbet videre og gjort viktig innstas for å videreutvikle tilknytningsteorien etter Bowlby. Ainsworth var en av de som forsket videre på teorien. Hun observerte samspillet mellom mor og barn i 26 familier, annenhver uke i 9 måneder. Hun intervjuet i tillegg

mødrene. Ut ifra informasjonen hun hentet inn under observasjonene, delte hun barna i 3 kategorier: Barn med sikker tilknytning, barn med usikker tilknytning og barn uten tilknytning. Dette ble senere endret og utvidet. Men hun fant et høyt samsvar mellom mødres sensitivitet og sikker tilknytning. Mødrene som klarte å tolke barna sine korrekt og som responderte raskt på en tilpasset måte, hadde barn med sikker tilknytning. Ainsworth hentet i tillegg begreper og beskrivelser fra Blatz' security theory, som går ut på at foreldrene er en trygg base og at det er derfra utforskningen av verden kan starte. (Halvorsen, 2018).

2.4 Maslows behovspyramide

Maslows behovspyramide er en motivasjonsteori. Abraham Maslow har utviklet denne. Teorien har fem nivåer. Den starter nederst med de fundamentale og sterkeste behovene og går oppover til den når selvrealisering.

1. Kroppslige behov
(få dekket behov som sult og tørste.)
2. Trygghetsbehov
(behov for sikkerhet og stabilitet)
3. Sosiale behov
(være en del av ett fellesskap)
4. Behov for selvaktelse
(behov for anerkjennelse, respekt og selvtillit. Dette punktet mente Maslow først ble viktig når de andre 3 behovene før er dekket)
5. Behov for vekst og selvrealisering (har du fått dekket de andre 4 behovene for å kunne vie sine krefter til dette).

(Mørch, 2021).

2.5 Livsverdensteorien

Edmund Husserl (1889/1907) presenterte livsverdensteorien rett før forrige århundreskifte og er en del av hans teoribygger om betydningen vi erfarer oss i alle situasjoner, og opplevelser vi møter på i løpet av livet. Livsverdensteorien bygger på "pasientperspektiv" og "omsorgsrelasjon". Husserl har noe han kaller for "naturlig tilnærming". I den "naturlige tilnærmingen" beveger vår bevissthet seg mellom den ytre tilværelsen og vårt indre liv på en

naturlig måte. Derfor funderer vi sjelden på det vi opplever og hvorfor vi opplever det. Teorien om livsverden tilbyr mer kunnskap om hvordan meninger skapes i bevisstheten. (Geirdal & Varvin, 2017, s. 160).

Livsverdensteorien gir oss mer kunnskap som skaper mening i bevisstheten. For eksempel kan dyktige miljøterapeuter bruke sin livsverden som grunnlag for å forstå hvordan ungdommene forstår sin situasjon og behandlingen som tilbys. Det er viktig å ikke stille spørsmål som er i ledende retning, for å få riktig oppfatning av hva ungdommen mener. (Geirdal & Varvin, 2017, s. 160).

Forståelsen vår er kulturavhengig. Det setter en grense på for hva som er mulig for oss å forstå. Men en god dialog med ungdommene, kategoriseres av at vi klarer å forlate våre standpunkter for å klare å få en ny utviklet forståelse, forståelsen som ungdommen har. (Geirdal & Varvin, 2017, s. 161).

3.0 Metode

3.1 Valg av metode

Metoden som blir valgt til å bruke i en oppgave, er verktøyet vi skal bruke i møte med det vi vil undersøke. (Dalland, 2020, s.54).

Det er flere ulike metoder som kan brukes. En må velge den metoden som passer best for å få best mulig svar på problemstillingen på best mulig måte. Metoden forteller oss hvordan vi kan gå frem for å etterprøve eller få kunnskap. (Dalland, 2020, s.53). Vi kan hente inn informasjon på forskjellige måter, og det er det metoden skal hjelpe oss med. (Dalland, 2020, s.54). Vi kan velge mellom kvalitativ, kvantitativ eller litteraturstudie. Vi må se på problemstillingen og velge den metoden som passer best for å få den grundig besvart. Det er også viktig å velge riktig metode for sin oppgave, for at konklusjonen skal få høy validitet, og for å at den skal bli sett på som godt begrunnet. (Holm & Solvang, 1996, s. 72). Når en bruker kvantitativ metode er dataene i målbare enheter som tall og prosenter om det temaet som er aktuelt. Kvalitativ er vanskeligere å tallfeste og går mer ut på å få meninger og opplevelser. (Dalland, 2020, s.54). I litteraturstudiemetoden finner man frem allerede eksisterende kunnskap og forskning og går mer i dybden på dette. Litteraturstudiet går jeg mer inn på i neste punkt.

3.2 Litteraturstudiet

Jeg har valgt å bruke litteraturstudie. I ett litteraturstudiet gjør man omfattende søk og tolkninger av mye litteratur som er relevant for problemstillingen. (Aveyard, 2019, s.2). Litteraturstudiet går altså ut på å studere litteratur som allerede er undersøkt og skrevet. Det som må gjøres i ett litteraturstudie er å søke etter relevant litteratur, samle inn for så å vurdere og sammenfatte litteraturen. (Støren, 2013, s.16-17). Når man studerer litteraturen og setter den opp mot hverandre, vil en få en ny forståelse og innsikt som ikke hadde vært mulig ellers. Vi får bekreftet noe som går igjen, bredere synsvinkler og muligheten til å se helheten på en annen måte. (Aveyard, 2019, s.2). I denne oppgaven gir jeg en oversikt over relevant litteratur om relasjonens betydning i arbeid med unge på institusjon. I tillegg vil jeg analysere, reflektere og sette sammen en konklusjon ut i fra den litteraturen.

3.3 Datainnsamling

Jeg søkte i databasen «oria». Søkene ble gjort fra 02.februar 2022 til 23.februar 2022. Der søkte jeg etter vitenskapelige artikler fra fagfelleverderte tidsskrifter på norsk. Søkeordene som gjorde at jeg kom frem til de 3 artiklene jeg har valgt er: “barneverns institusjon”, “relasjon barnevern” og “god relasjon” Jeg valgte også å bruke inklusjons- og eksklusjonskriterier for å innskrenke søket.

3.4 Inklusjons- og eksklusjonskriterier

For å avgrense søket brukte jeg inklusjons- og eksklusjonskriterier. Ved å bruke inklusjons- og eksklusjonskriteriene gjør det søket mer relatert og avgrenset. (Aveyard, 2019, s.77). Man kan blant annet velge å begrense årstall, språk og materialtype. Jeg har sett etter artikler som har kvantitativ og kvalitativ metode, for å få flere vinkler på problemstillingen. Både statistisk sett og gjennom intervju.

Jeg har søkt i databasen oria. Der kan du velge å avgrense søket. Det gjorde jeg for å finne de artiklene som var mest relevante for meg og min problemstilling. Det første jeg gjorde var å skrive inn søke ord, begrense årstall, utelukkende fagfelleverderte artikler, og valgte norsk som eneste språk.

For å finne den første artikkelen søkte jeg på “god relasjon”, fikk opp 8022 treff. Valgte så fagfelleverdert, fikk da opp 3133 treff, Begrenset med årstall fra 2017-2022, og valgte

barnevern på emne. Det ble da 27 artikler igjen. Leste abstraktet på de som kunne være aktuelle. Endte da opp med denne: Deltaking i barnevernet – ein analyse av ungdomar sine forteljingar i lys av posisjoneringsteori.

Videre søkte jeg på “relasjon barnevernet”. Hadde da allerede avgrenset til år 2017-2022, fagfelleurdert og emnet barnevern. Fikk da opp 32 artikler. Leste abstraktet på de som kunne være relevante for meg. Jeg endte da opp med denne artikkelen:

- Relasjonen som plattform i møte med ungdom i barnevernet,

For å finne den tredje artikkelen søkte jeg på relasjoner barnevernsinstitusjon. Hadde avgrenset til fagfelleurdert og år 2017-2022. Fikk da opp 17 treff. Leste igjen abstraktet på de som kunne være aktuelle. Endte da opp med denne:

- Relasjoner mellom barn og voksne på barnevernsinstitusjoner i Norge

Disse tre artiklene inneholder litt forskjellige vinkler på relasjon og blanding av metoder.

4. Presentasjon av forskningsartiklene

Jeg har skrevet korte sammendrag av artiklene, der jeg drar frem de temaene som er relevante for min oppgave, interessante, og som jeg vil bruke.

4.1 Artikkel 1:

Deltaking i barnevernet – ein analyse av ungdomar sine forteljingar i lys av posisjoneringsteori, av Mæhle et al., 2021.

Denne artikkelen handler om hvordan ungdommene opplever det å delta i sin sak med barnevernet. Det er 13 ungdommer som ble intervjuet. Forfatterne av artikkelen har analysert hvordan de unge posisjonerer seg selv og barnevernet, i det de forteller, og hvordan de forteller om relasjonen til barnevernsarbeiderne. Det er stor variasjon i opplevelsene til ungdommene. Noen har hatt gode samarbeid, med trygge relasjoner som har gjort at ungdommen har turt å delta aktivt og deltagende i sin sak. Andre forteller om opplevelser av avmakt og mangel på relasjon. At barn og unge skal være deltagende er ett mål hos barnevernet. Det står også nedfelt i FN sin barnekonvensjon og i den norske barnevernsloven. Barnet sitt syn på sin situasjon er viktig. Denne artikkelen setter fokus på relasjonens betydning for barns deltakelse. Deltakelse ses på som en kontinuerlig relasjonell prosess der

menneskene er gjensidig avhengige av hverandre. Dette fremhever betydningen av kvaliteten på relasjonen mellom barn og profesjonsutøvere. (Mæhle et al., 2021).

Barn som har fått være deltagende i sin situasjon, ser ut til å klare seg bedre enn de som ikke er deltagende. Men det kan være krevende å få til at barna er deltagende i praksis. Kvaliteten på relasjonen til barnevernsarbeideren, blir trukket frem i flere studier. I denne artikkelen er det ungdommene sin opplevelse og erfaringer som er blitt studert. De har ikke hatt tilgang til selve saken. Ungdommene som ble intervjuet hadde ulike aldre og var på forskjellige stadier i sin sak med barnevernet. Når de har analysert intervjuene, har de tatt utgangspunkt i disse temaene:

- Samarbeid mellom barn og barnevernet
 - Relasjonen til barnevernsarbeideren
 - Makt og maktutøving
 - Tilgang på informasjon
 - Om barnevernet var aktivt eller passivt

(Mæhle et al., 2021).

De har i denne artikkelen brukt kvalitativ metode. De har intervjuet 13 ungdommer om deres erfaringer om deltagelse i barnevernet.

Selv om denne artikkelen mest henviser til barnevernsarbeider, er det allikevel veldig overførbart til relasjonen mellom beboere og ansatte på en institusjon. Derfor synes jeg det var interessant og lærerikt å lese om hva ungdommene tenker om relasjonene, hva de mener er en god relasjon, og hva det betyr for dem med en god relasjon. God artikkel for å få frem viktigheten av en god relasjon, som er veldig relevant for min problemstilling.

4.2 Artikkel 2

Relasjonen som plattform i møte med ungdom i barnevernet, av Paulsen et al, 2017.

Denne artikkelen illustrerer betydningen av relasjoner i møte mellom ungdommer og barnevernet. Det kan lett relateres over til arbeidet på institusjon. Hovedfokuset i denne artikkelen er relasjonsarbeid. Forfatterne har samarbeidet med Gartnerhaugen som er ett barnevernstiltak for ungdom mellom 14-23 år. Relasjonsarbeid og etablering av gode relasjoner er "fundamentet" i arbeidet i møte med ungdommene hos Gartnerhaugen.

Forfatterne intervjuer ungdommer på Gartnerhaugen om relasjoner til de ansatte og hva de opplever som viktig for å en god relasjon. De understreker også at det tar tid å bygge en trygg og god relasjon.

Artikkelen tar også for seg hvordan en kan bygge en god relasjon og hva ungdommene opplever som en god relasjon. Forfatterne skriver at målet med denne artikkelen er å belyse hvordan relasjonsarbeid kan være nyttig i arbeidet med barn og unge, som er i kontakt med barnevernet. (Paulsen et al, 2017).

Det er kvalitativ metode som er brukt i denne artikkelen. De har intervjuet 22 ungdommer som har eller har hatt kontakt med Gartnerhaugen.

Denne artikkelen er veldig relevant, da den har fokus på viktigheten med relasjonsarbeid. I tillegg har den med ungdommenes syn på hva som er en god relasjon, hva de mener må til, og de ansattes syn og opplevelser om relasjoner.

4.3 Artikkel 3

Relasjoner mellom barn og voksne på barneverninstitusjoner i Norge. Vår tids forståelser sett i et historisk perspektiv, av Sommerfeldt, 2019

I denne artikkelen forskes det på hvordan planer for barneverninstitusjoner skaper et handlingsrom og samtidig legger rammer for sosialt arbeid ved barneverninstitusjoner. Den tar blant annet for seg viktigheten av medvirkningsarbeid og relasjonsarbeid, og at det er prosesser som bygger på tillit mellom ungdommer og ansatte. (Sommerfeldt, 2019).

Sommerfeldt tar oss med på en liten reise gjennom historien til barnevernsinstitusjoner fra 1800-taller og frem til i dag. Hvordan det startet med små institusjoner, hvordan de jobber og hvordan det har utviklet seg. Ifølge Sommerfeldt var det fra starten på historien om barneverns institusjoner kvinnene, og deres plikt som husmødre, som samtidig hadde oppgaven å ta seg av barn. Det kommer frem i en institusjonsplan fra 1850-tallet en kobling til familieideologien. I samme institusjonsplan kommer det også frem at barna skal få pleie, omsorg og oppdragelse, men ikke noe mer utfyllende. Det var da opp til de ansatte å tolke hva dette innebar. (Sommerfeldt, 2019).

På 1950-tallet ble det lagt til at barna skal trives, føler seg trygge og at det skal være tilsyn til hvert enkelt barn. Det blir også mer fokus på kunnskapene til de ansatte. De skal ha

kunnskaper om barnestell og husholdning, men også ha psykologisk og pedagogisk innsikt. (Sommerfeldt, 2019).

Sommerfeldt så på 3 institusjonsplaner fra 2015/2016 og der er det lagt tydelig vekt på relasjonsarbeid. Relasjonsarbeidet blir sett på som det viktigste i arbeid med barn og unge på institusjoner. Relasjonsarbeidet er nært knyttet til målet om at ungdommene skal utvikle seg. Annerkjennelse blir også vektlagt i alle institusjonsplanene. At ungdommene opplever anerkjennelse, er en forutsetning for å lykkes med relasjons- og endringsarbeidet. (Sommerfeldt, 2019).

Denne artikkelen er ett litteraturstudiet.

Jeg valgte å ha med denne artikkelen fordi jeg syntes det var interessant og relevant å se hvordan fokuset på institusjonene har endret seg over tid. Se utviklingen fra starten til der vi er nå, hvor relasjonsarbeid blir sett på som grunnleggende for å lykkes med arbeidet med barn og unge.

5 Funn og drøfting

5.1 Relasjonens betydning

For å forstå viktigheten av en god relasjons betydning, må vi se på ulike teorier og modeller om relasjoner og tilknytning.

Relasjonsarbeid er helt sentralt i arbeidet på en institusjon. Det er viktig for at ungdommene skal føle seg trygge og kunne samarbeide med miljøterapeutene om målene. (Geirdal & Varvin, 2017, s.13)

Hvilke funksjoner har en god relasjon?

Hvordan kan en relasjon være hemmende eller helende for utviklingen til ungdommene? (Geirdal & Varvin, 2017, s.13)

Gode relasjoner er grunnleggende for medvirkning og samarbeid mellom ungdommer og miljøterapeuter. De ansatte vil alltid bli påvirket av ungdommene og deres familier. De ansattes indre prosesser preger alltid væremåten i møte med ungdommene. Kunnskap og bevissthet om det kan vær til hjelp i endringsarbeidet med ungdommene. (Paulsen et al., 2017).

I artikkelen Relasjonen som plattform i møte med ungdom i barnevernet, har forfatterne hovedfokus på relasjonsarbeid. De har intervjuet ungdommer på Gartnerhaugens institusjon og sett på hvordan de jobber der. Relasjonsarbeid og det å etablere gode relasjoner mellom ungdommene og de ansatte er «fundamentet» i Gartnerhaugens arbeid. Begrepet relasjonsarbeid er selvsagt og samtidig komplekst. Når begrepet skal beskrives er det ofte begrepene tillit, anerkjennelse, kjærlighet, respekt, bekreftelse og omsorg, det knyttes til. I studier der relasjonen mellom ansatte og ungdommer er ett tema, er det spesielt to ulike aspekter som kommer frem, ifølge Thrana (2015). Det første er hvordan ungdommene opplever relasjonen med ansatte i barnevernet. Hva ungdommene mener er viktig i den relasjonen. I studier på dette emnet trekker ungdommene frem betydningen av å bli sett, bli hørt og møtt med respekt og bli anerkjent. (Paulsen et al., 2017).

Det andre aspektet handler om utfordringene de ansatte møter og opplever når de har nære og tette relasjoner med ungdommene. Da er forholdet nærhet, distanse og profesjonalitet et tema. De ansatte må tenke over hvem de skal være for ungdommene, hvilke relasjon de skal ha og hvordan de kan bruke seg selv aktivt i relasjonen, og hvordan de kan være gode relasjonsbyggere. (Paulsen et al., 2017).

Å jobbe med å bygge en relasjon, er en prosess. Det er en prosess som bygger på gjensidighet. Relasjonen mellom ungdommene og de ansatte på en institusjon, oppstår ikke av seg selv. Det må en samhandlingsprosess til, som skaper trygghet, tillit, og en opplevelse av troverdighet og tilknytning. Det krever engasjement for å skape en relasjon. De ansatte bør legge til rette for situasjoner som ungdommene føler seg komfortable i, for å få en bra dialog. Som for eksempel over middagslaging eller tur. Da kan også de ansatte ta i bruk sine egenskaper og interesser, i tillegg til det faglige for at de skal bli bedre kjent på ett litt dypere nivå. Ungdommene på Gartnerhaug har gitt tilbakemeldinger på at de liker og setter pris på hverdagslige settinger. (Paulsen et al., 2017).

De ansatte må være sensitive på hva ungdommene uttrykker og ta ungdommenes ønsker på alvor, for å skape en god relasjon. De ansatte kan sammen med ungdommene finne ut hva de drømmer om, hvordan de ønsker å ha det, og hva som er viktig for dem. Det er viktig få frem ungdommenes egne meninger og tanker, at det er de selv som har satt sine mål for livet og ikke de ansatte. Da er vi inne på medvirkning, som også tidligere har vært nevnt som viktig for å klare å skape en god relasjon. Å være delaktig og oppleve en medvirkningsprosess der man blir respektert, anerkjent og tatt på alvor, kan bidra til å skape en bedre relasjon. God

relasjon bidrar også ofte til mer medvirkning fra ungdommens side. Det er lettere stille spørsmål og si sine meninger når en føler seg trygg og i en god relasjon. (Paulsen et al., 2017).

5.2 Ungdommene sitt syn på hva som er en god relasjon

I intervjuer med 22 ungdommer som har tilknytning til Gartnerhaugen institusjon, beskriver de at de ansatte de har god relasjon med er de som er flinke til å anerkjenne dem, lytte til dem, tar avgjørelser med og tar hensyn til deres mening. Ikke antar selv hva som er best for ungdommen, men støtter og veileder dem i beslutninger. Når ungdommene forklarer mer om mindre gode relasjoner, forteller de at de føler at de blir sett på som saker og ikke mennesker, at de ikke blir lyttet til, og at de ansatte kun er opptatt av fag og læreboka. Ungdommene beskriver gode relasjoner med at de stoler på dem, altså tillit. Tillit er en viktig del i relasjonsarbeidet. (Paulsen et al., 2017).

Ungdommene er også tydelige på at det tar tid å bygge relasjoner, og mener selv at det er fordi de har opplevd så mange tidligere brudd i relasjoner og sliter med å stole på folk. For å forklare sin relasjon til de ansatte, bruker ungdommene ofte ord som, venn, min andre mor, nesten som en far, tante og onkel. Litt som en familie, på en rar måte. (Paulsen et al., 2017).

Ungdommene sier de har gode og utviklende samtaler med de ansatte og sier samtalene de har er noe av det viktigste for dem. De synes samtalene er utviklende og at de ansatte utfordrer dem og får dem til å tenke annerledes og nytt. De legger igjen vekt på at det er viktig for dem å være med å påvirke og at deres meninger blir respektert og vektlagt. Når de får være med å bestemme blir de også mer engasjert og at de da føler ett større ansvar for avtaler og målene de har satt sammen med de ansatte. (Paulsen et al., 2017).

5.3 Bowlby's tilknytningsteori

John Bowlby's tilknytningsteori, er relevant i arbeidet med barn og unge. (Geirdal & Varvin, 2017, s.14).

Bowlby sammenlignet tilknytning med immunforsvaret. En utrygg tilknytning kan bidra til sårbarhet for psykiske lidelser, slik som svikt i immunforsvaret kan medføre sårbarhet for somatiske lidelser. Bowlby så utrygg tilknytning primært knyttet til unormal sorg, fobiske tilstander og depresjoner. (Schibbye, 2012, s. 144).

Ainsworth utviklet en metodikk, den bidro til at barnevernansatte tok tilknytningsteorien i bruk. (Oppenheim og Goldsmith, 2007). Det ble da vanlig at man gjennom observasjoner av hvordan barnets utforskningsadferd, og reaksjonene barnet har til sine omsorgspersoner, kan fastslå noe om omsorgskvalitet. Det ble også vanlig å bruke teorien i foreldreveiledning. (Halvorsen, 2018).

Det var Ainsworth som gjorde tilknytningsteorien anvendbar.

I tilknytningsteorien ser vi da viktigheten av en relasjon med god tilknytning til omsorgspersoner for å tørre å utforske og utvikle seg.

5.3.1 Kritikk av Bowlby's tilknytningsteori

Bowlbys tilknytningsteori har også møtt mye kritikk. Teorien hans ble ikke tatt godt imot av fagfeller i det psykoanalytiske miljøet. Kritikken fortsatte gjennom flere år, og Bowlby ble marginalisert. Det som skilte Bowlby ut fra de andre, var at han mente at det tilknytning ikke har utgangspunkt i seksuelt begjær eller behovet for mat. Bowlby knyttet tilknytning til etologi og andre teorier. Det vekket store reaksjoner hos andre. Tilknytningsteorien har også blitt kritisert for at den har blitt oppfattet som at mor har mer naturlige omsorgsevner ovenfor barn, enn menn. Etter hvert omtaltes det ikke som mor eller far i teorien, men det står gjerne omsorgsperson. (Halvorsen, 2018).

5.4 Relasjonsscenarier

Barn utvikler sine egne indre modeller for hvordan de best kan relatere til andre for å oppnå mest mulig trygghet, spesielt i situasjoner der de opplever angst og uro. Det kalles tilknytningsmønstre. (Geirdal & Varvin, 2017, s.14). Man kan se på tilknytningsadferd som et mønster som aktiveres i situasjoner der en person føler utrygghet og fare. Det er på denne måten relasjonsmønstre lett kommer frem i behandling der forandring er målet. Forandring krever at man forlater de kjente måtene å være på, som man har følt var trygge, selv om de kan ha forårsaket vanskeligheter i relasjoner. (Geirdal & Varvin, 2017, s.14-15). Her er teorien om relasjonsscenarier interessant. Den innebærer en videre utvikling av relasjonsforståelsen innen utvikling- og tilknytningsforskningen.

“Relasjonsscenarier er delvis ubevisste modeller for hvordan det er best å forholde seg til andre, spesielt i nære relasjoner”. (Geirdal & Varvin, 2017, s.15). Det er måter å være på som man selv føler gir mest trygghet og forutsigbarhet i samhandling med andre.

Relasjonsscenariene innebærer en opplevelse av seg selv i relasjon til andre. Dette kan bli synlig og påvirke hvordan ungdommene forholder seg til miljøarbeiderne. Dette danner grunnlaget for videre forandringsarbeid som vi ser i psykisk helsearbeid. (Geirdal & Varvin, 2017, s.15).

Behandlerens væremåte, holdning, verdier og hvordan det personlige forholdet er mellom ungdom og miljøterapeuten om de liker hverandre eller ikke, får da stor betydning for kvaliteten på relasjonen. Fortidens relasjonsforhold og hvordan man har etablert relasjonsmåter tidligere i livet påvirker den aktuelle relasjonen til miljøterapeuten. (Geirdal & Varvin, 2017, s.15).

5.5 Gode relasjoner er grunnleggende

Gode relasjoner i psykisk helsearbeid er grunnleggende for å få til ett godt arbeid. Vi påvirker hverandre både bevisst og ubevisst.

Det relasjonelle perspektivet, som er grundig støttet av både utviklingsforskning og nevrobiologisk forskning, prioriterer menneskets grunnleggende relasjonelle behov og forståelsen av at all utvikling skjer i relasjon med andre. (Geirdal & Varvin, 2017, s.15).

Hvordan relasjonen mellom ungdom og miljøterapeut etableres og utvikles i forskjellige situasjoner, er avgjørende for om behandling og tiltak skal ha effekt. Miljøterapeuter må ha kjennskap til hvordan de selv påvirker relasjonen, og ungdommens måte å relatere på. Miljøterapeut bør forstå hvordan ungdommen uttrykker sine ønsker om for eksempel nærhet og trygghet. Relasjonens betydning for psykisk helse er grundig dokumentert gjennom forskning og klinisk arbeid. (Geirdal & Varvin, 2017, s.18).

En dialog mellom klinikk og forskning er viktig for å utvikle forståelse av behandlingsrelasjoner. (Geirdal & Varvin, 2017, s.16).

5.6 Terapeutisk relasjon

I møte mellom en miljøterapeut og ungdom, oppstår en terapeutisk relasjon, der den ene hjelper den andre. Verbale og nonverbale holdninger, verdier og følelser fokuseres, og er viktig for at det skal bli en behandlingsrelasjon. Kvaliteten på denne terapeutiske relasjonen som dannes, har stor betydning for behandlingsresultatet. (Geirdal & Varvin, 2017, s.36).

Den terapeutiske relasjonens tre deler. 1: det reelle forholdet, 2: arbeidsalliansen og 3: overføring/motoverføring og hvordan disse er gjensidig avhengig av hverandre i samspillet mellom ungdom og miljøterapeut. Alle terapeutiske relasjoner inneholder de tre deler. (Geirdal & Varvin, 2017, s.36). Det har vist seg at det er viktig å kjenne til dette for å forstå det viktige ved en terapeutisk relasjon, og hvordan en slik relasjon kan være hjelpsom i behandlingsmålene som er satt. En terapeutisk relasjon starter fra første møte og varer til behandlingen er avsluttet. (Geirdal & Varvin, 2017, s.36).

Jeg vil beskrive to begreper for terapeutiske relasjoner, “empati i terapi” og “terapeutisk nærvær”. Disse tenker jeg er sentrale for de går på miljøterapeutens relasjon og væremåte overfor ungdommen. (Geirdal & Varvin, 2017, s.44).

Jeg starter med empati i terapi. Glenn Gabbard er psykoanalytiker og forsker. Han rangerer empatiske ferdigheter og holdninger som det viktigste en terapeut som jobber med klienter med psykiske lidelser skal kunne. Empati fra terapeuten er den viktigste relasjonelle faktoren som påvirker bedring i terapi. Terapeutens empati blir rangert høyere enn det terapeuten gjør, av klienter. (Geirdal & Varvin, 2017, s.48).

Psykolog Edward B. Titchener klarte å vise at empati er mer enn sympati. Når en fordyper seg i noe og “føler seg inn i “. Et eksempel på sympati kan være når en person sier: “sånn har jeg hatt det også, jeg forstår deg veldig godt.” Da er forståelsen ut fra hvordan personen selv har erfart en lignende situasjon. Dette skjer selv blant erfarne terapeuter. (Geirdal & Varvin, 2017, s. 45).

Det er nå vanlig å beskrive en empatisk prosess i tre elementer:

1. Affektiv empati, som er å “føle” som den andre.

Vi har noe som kalles speilnevroner som hjelper oss å sette oss inn i andres følelser. Altså at begge parter i situasjonen føler det samme.

2. Kognitiv empati, som er å ta den andres perspektiv.

Oppfatningen av affekter er raskere enn vår mer bevisste kognitive forståelse av den andres situasjon. Affektiv empati ikke er tilstrekkelig alene for å forstå den andre. For terapeuter er dette kanskje ekstra viktig, da de er helt avhengige av sin kognitive empati for å følge prosessen i ett faglig, teoretisk og etisk perspektiv.

3. Å forstå at den empatiske opplevelsen har sin opprinnelse i den andre og ikke i en selv.

Det handler om å forstå at følelsen til den andre har startet ett sted.

I en empatiprosess er dette punktet det vanskeligste å ivareta. Både i private og profesjonelle forhold.

(Geirdal & Varvin, 2017, s. 46-47).

Albert Szalita beskriver empati slik: "Empati er å kunne forstå hvordan det er å ha en annens sko på, og å vite at det ikke er dine egne". (Geirdal & Varvin, 2017, s. 46-47).

"Innen empatiforskning anses barnets tidlige imitasjon av andre som grunnlaget for barnets evne til empati. Denne imitasjonen skjer bare timer etter fødsel og er starten på å utvikle barnets empati". (Geirdal & Varvin, 2017, s. 46-47).

Carl Rogers utviklet begreper for relasjoner i 1939 som er sentrale i terapiforskning. (Geirdal & Varvin, 2017, s. 49).

"Relasjonsbehandling handler fullt ut om den nåværende situasjonen og gjør ingen forsøk på å gå tilbake i tid og tolke eller forklare tidligere reaksjoner, Det er først og fremst følelsene som er sentrert på terapeuten som er kjernen i prosessen..". (Geirdal & Varvin, 2017, s. 49).

I en relasjon mellom en terapeut og klient kom Rogers frem til at det er tre virksomme sider. Fra terapeutens side var det empati, kongruens og betingelsesløs varme. (Geirdal & Varvin, 2017, s. 49).

Terapeutisk nærvær er et begrepet som er mindre studert enn forskning på empati. Det er fire temaer som er kjernen i terapeutisk nærvær. Geirdal og Varvin (2017) peker på:

1. *Å være helt og fullt i kontakt med seg selv der og da, og samtidig være*
2. *åpen, mottagelig, og fordypet i det som griper deg i situasjonen, med*
3. *en større følelse av romslighet og utvidelse av bevissthet og persepsjon.*

Dette er basert i en utvidet bevissthet, og er ledsaget av

4. *en intensjon om å være sammen med, og for klientene, for å medvirke i deres helbredelsesprosess.*

Mindfulness er noe terapeuter kan ha effekt av for å roe seg ned, og kultivere nærværet sitt.

(Geirdal & Varvin, 2017, s. 51-52).

Terapeutisk nærhet er å være sammen med og til stede fysisk og psykisk for klienten. Det er også kriterier for terapeutens holdninger i terapeutisk nærvær. Terapeuten må sørge for å ramme inn det terapeutiske forholdet. Den ene skal ha hjelp av den andre, det er viktig å huske. Det krever at terapeuten klarer å balansere mellom åpenhet, personlig og teoretiske for å ivareta den profesjonelle terapeutiske relasjonen. (Geirdal & Varvin, 2017, s. 57).

5.7 Deltagende ungdom

At barn og unge skal være deltakende i sin sak og situasjon er nedfelt i både FNs barnekonvensjon og den norske barneloven. At de skal få delta i sin egen sak innebærer også at de skal få utvikle sitt syn på situasjonen, danne seg en egen mening, og å få uttrykke den meningen. Barnet sitt syn skal bli vektlagt etter alder og tas hensyn til. Det er synlig at det er en sammenheng mellom god relasjon og mer deltagelse. Betydningen av kvaliteten på relasjonen mellom ungdom og miljøterapeut blir fremhevet. (Mæhle et al., 2021)

Det virker som at barn som har opplevd å være delaktig i situasjonen sin, klarer seg bedre enn de som ikke opplever det slik. Forskning viser at det er krevende å gjennomføre deltakelse i praksis. Forskning viser også at deltakelse kan oppleves vanskelig for barn og unge.

Kvaliteten på relasjonen til barnevernsarbeideren har kommet frem i flere studier. Trygghet, positivitet og kontinuitet mellom barnet og voksen er viktig for å utvikle en god relasjon.

Norsk studie viser til at det var få som opplevde en god relasjon til sin barnevernsarbeider/kontaktperson i barnevernet, og at denne personen ofte ble byttet ut. Det er negativt for barn og unge sin relasjonsbygging for å bli trygge til å bli delaktige. (Mæhle et al., 2021).

En av ungdommene som ble intervjuet i artikkelen "deltaking i barnevernet", sier hun skulle ønske at det var fokus på at ansatte og barn og ungdom skal passe sammen. En annen som ble intervjuet sa at det var viktig at en merket at de bryr seg, at det ikke bare er en jobb. En annen forteller at kommunikasjonen mellom han og barnevernet ikke var bra, og at han derfor gikk og bekymret seg i flere år over ting han var redd kunne skje, som barnevernet kunne bestemme. De som har positive opplevelser med barnevernet, forteller om enkelt personer og deres positive forhold. Men i motsetning så ser vi at de ungdommene som hadde negative opplevelser med barnevernet omtaler barnevernsansatte som de. Relasjon er en forutsetning for deltakelse og deltakelse er en forutsetning for relasjon. I studiet gjort i denne artikkelen

ser vi tydelig at en god relasjon er viktig for at barn og unge skal delta aktivt i sin situasjon. (Mæhle et al., 2021).

5.8 Omsorgsrelasjonens betydning

Handler relasjonen og arbeidet med ungdom kun om teori og teknikk, eller har det mellommenneskelige samspillet også innvirkning? (Geirdal & Varvin, 2017, s. 157).

Relasjonen som oppstår på en institusjon, kan kalles en omsorgsrelasjon. Ungdommene på en institusjon har ofte psykisk utfordringer. (Geirdal & Varvin, 2017, s. 157).

Omsorg kan ofte oppfattes som noe alle kan, i hvert fall noe vi tenker at de fleste voksne kan utføre. Grovt sett handler omsorg om å bry seg om og ta vare på en annen. Derfor er omsorg noe som er grunnleggende relasjonelt og oppstår i relasjoner. I denne oppgaven da mellom ungdommene og ansatte på barneverninstitusjon. Det er ikke så lett å konkret si hva omsorg er. Wærness vektlegger måten omsorgsarbeid utøves på, som en sentral side av hva omsorg er. Det betyr at praksiser som har med omsorg for barn og unge å gjøre, må utøves på gode måter for å kunne gå under omsorg. For å ikke krenke mottakeren av omsorg, krever det nærhet og innlevelse fra giveren, mener Wærness (1984). Neumann, C.E.B. (2017) observerte hva miljøterapeuter gjør når de gir omsorg til barn på institusjon. Det hun fant ut er at det kroppslige har betydning i miljøterapeutenes sensitive tilstedeværelse i samspillet med barna. (Sommerfeldt, 2019).

L.G. Aamodt (2003) mener begrepet omsorg er utilstrekkelig. Hun mener hjelperen gis rett til å handle på måter som hjelperen da mener er rett/godt for den andre. Hun mener anerkjennelse er et kjernebegrep i arbeidet for å ivareta en praksis der likeverdet mellom mennesker er overordnet. Anerkjennelse innebærer gjensidighet og en sensitiv tilstedeværelse i relasjonen. (Sommerfeldt, 2019).

For å få anerkjennelse må det være en annen som kan gi deg anerkjennelse. Så for å få anerkjennelse må en ha en relasjon hvor en er villig til å ta imot anerkjennelse. Det kan da også være skummelt å åpne seg opp for muligheten for å motta anerkjennelse, for det kan jo skje at en ikke får det. Men om en da får anerkjennelse blir relasjonen forsterket. (Schibbye, 2012, s. 50-51).

5.9 Relasjonens betydning for utvikling av selvet

Vi utvikler selvet i relasjoner med andre. Selvet er prosesser om sansinger og opplevelser som "tilhører" individet. (Schibbye, 2012, s. 50-51).

Hvordan vi møter andre påvirker hvordan vi blir møtt. Om vi møter andre på en hyggelig måte, sur eller aggressiv måte, vil det skape en reaksjon hos den andre, som påvirker hvordan vi blir møtt tilbake. Av og til kan vi møte andre på en negativ måte uten at vi selv er klar over det, på grunn av meninger vi har dannet oss ubevisst. Det er derfor viktig at miljøterapeuter tenker over hvordan de møter ungdommene. (Schibbye, 2012, s. 58).

Barn og unges utvikling er knyttet til en prosess med modning, læring av ferdigheter både fysisk og psykisk. De trenger derfor en tett og kontinuerlig relasjon for å få en tilfredsstillende utvikling. Ungdommenes indre bilde av seg selv, skapes i relasjon med andre. Ikke bare i selve situasjonene, men også etterpå. Hvordan samtaler og situasjoner tolkes og forstås, er påvirket av hvilken relasjon en har og hvor god den er. (Schibbye, 2012, s. 82-83).

I en god relasjon kan ungdommen bruke miljøterapeuten til å redusere angst og ubehag. I en god relasjon der ungdom og miljøterapeut kjenner hverandre godt, vil en miljøterapeut kunne tilpasse seg og lese ungdommens behov, og tilpasse seg og oppføre seg slik det trengs for at ungdommen lettere skal kunne regulere sine følelser. (Schibbye, 2012, s. 105). Emosjonell tilgjengelighet og omsorg er viktig for barn og unges utvikling. (Schibbye, 2012, s. 108).

5.10 Relasjonsarbeid

Relasjonsarbeid bygger på miljøterapeutens evne til å bruke kunnskap og erfaringer til å bygge ett bra grunnlag for en god relasjon med positiv virkning for ungdommen. Det er mange forskjellige ting som kan hindre en god omsorgsrelasjon. Det kan være travelt på institusjonen, noe som gjør at en ikke får tid til de gode samtalene som en ønsker. Det kan være frykt for ulike ting, for eksempel forventninger om ett dypere engasjement. Det kan også hende at miljøterapeuten har lav tiltro til egen profesjon og sine egne evner. Når en omsorgsrelasjon er velfungerende er både miljøterapeut og ungdom aktive, og de har tillit til seg selv og den andres evne til å løse problemer. Ungdommen tørr også å stole på at miljøterapeuten er ett medmenneske bak yrkesrollen, og miljøterapeuten klarer å få ungdommen til å føle seg unik. (Geirdal & Varvin, 2017, s. 158).

En grunnleggende forutsetning for alle former for forståelse er forforståelse. Forforståelsen vår gjør oppmerksomheten vår mer selektiv når vi møter på nye utfordringer. En må også være åpen for nye forståelseshorisonter. Vi forstår bare den virkeligheten vi kan forstå ved hjelp av vår forforståelse, vår livsverden. Det er derfor viktig som en miljøterapeut å være reflektert over sine forforståelser og observere seg selv, så en blir klar over hva vi kanskje legger litt ekstra godt merke til og hva vi overser. Er vi kritiske til egen selvrefleksjon, gjør vi det mulig for oss selv å forstå noe på en ny og annerledes måte. (Geirdal & Varvin, 2017, s. 161).

Når en miljøterapeut skal etablere en relasjon med en ny ungdom, er det viktig at miljøterapeuten prøver å få ett bilde av ungdommens livsverden. Da gjelder det å være oppmerksom på det som ikke stemmer med sin egen forforståelse og hva som er nytt og annerledes enn med tidligere ungdommer. For å forstå må miljøterapeuten være fleksibel og reflektert og ha følgespørsmål som “hva skjedde etterpå?”, hva tenkte du om det?” og “hvordan følte det?”. (Geirdal & Varvin, 2017, s. 161).

På bakgrunn av en fortelling vil jeg vise denne tilnærmingen, der en omsorgsrelasjon hadde stor betydning for en forandring til det bedre. (Geirdal & Varvin, 2017, s. 162).

Når noen er psykisk syke over tid, får det ofte følger for relasjoner med andre mennesker. Mange opplever at tidligere venner og kollegaer sjelden eller aldri tar kontakt etter at deres evne og interesse for å være sosiale svikter. “*Andre mellommenneskelige relasjoner, kan få betydelig økning og betydning, som når en får hjelp fra nærstående kompletteres med profesjonell innsats. Da får omsorgsrelasjonen stor betydning*”. (Geirdal & Varvin, 2017, s. 162).

5.10.1 Peters fortelling

Maria Nystrøm forteller om: “Peters fortelling” i boka: Relasjoner i psykisk helsearbeid. (Geirdal & Varvin, 2017, s. 161).

Han beskriver angst gjennom ungdomsårene og en følelse av at han da ikke trengte andre mennesker. Peter trakk seg ofte tilbake og angsten påvirket han så mye at han ikke klarte å delta i livet sitt. Han sier at tiden gikk og livet holdt på å renne bort. Men han skjønnte etter hvert at det kanskje var kjærlighet som kunne gi livet mening, og da kunne han ikke fortsette å isolere seg.

Peter forstod at mellommenneskelige relasjoner er livsnødvendig. Det forsto han gjennom å ikke være en del av ett fellesskap, og lengselen han kjente etter det. Når noens private relasjoner preges av en følelse av mistenksomhet og underlegenhet, kan en omsorgsrelasjon utgjøre en forskjell. Da kan livet mestres sammen med noen.

Peter klarte etter mye hjelp av en omsorgsrelasjon å mestre sin angst. Peter forteller at det tok tid å stole på omsorgspersonen, men han klarte det til slutt.

Fortellingen til Peter forteller ikke konkret hva personen han hadde en omsorgsrelasjon med gjorde, men bare at han var der for han. Denne personen har i tillegg til fagkunnskap, klart å bygge en omsorgsrelasjon som innebar helhetssyn, integritet og delaktighet. (Geirdal & Varvin, 2017, s. 163).

Peter forteller at han nå håndterer utfordringer som dukker opp med en viss trygghet. Da ser vi at det er forbedring og en forandring. Han tilhører ikke lenger den gruppen som ikke er del av ett fellesskap. (Geirdal & Varvin, 2017, s. 165).

Om en ungdom som sliter psykisk møter en miljøterapeut som er prinsippfast, som ikke klarer reflektere over sin egen forforståelse eller det som fortelles, er det ikke en meningsfull dialog. (Geirdal & Varvin, 2017, s. 164).

5.11 Å være en miljøterapeut innebærer mye

Freud var opptatt av at terapeuten ikke skulle dømme eller bedømme den andres opplevelse. At vi aksepterer den andres rett til å ha sine følelser og at vi tåler de. Det er altså viktig at miljøterapeuten ser, forstår og aksepterer de sidene av ungdommen som de selv ser som negative. Når ungdommene opplever å bli møtt med varme, aksept, toleranse og respekt, kan ungdommen begynne å se seg selv fra den andres øyne. (Schibbye, 2012, s.275)

Bowlby kom med begrepet "attachment-person". Det er ikke alle som har en relasjon med en person som klarer å stå i det vanskelige med seg over tid, og enda sjeldnere at de har nok kunnskap om det som er nevnt over her. Når det er en omsorgsrelasjon mellom en miljøterapeut og ungdom, vil forhåpentligvis den relasjonen vare lenge nok til at ungdommen klarer å utvikle trygghet. (Geirdal & Varvin, 2017, s. 166).

Uten forbildet kan vi heller ikke skape ett bilde av oss selv. Når vi omgås andre bekrefte identiteten vår og relasjoner hjelper oss å bygge oss opp. (Geirdal & Varvin, 2017, s. 166).

Ewing Goffman hevdet at det er andres reaksjoner som er avgjørende for hvordan vi opplever oss selv. Om en ungdom for eksempel blir mistrodd flere ganger, vil ungdommen til slutt innta den mistroddes posisjon. Slik betrakter og forstår vi oss selv fra andres perspektiv. Vi trenger å bli bekreftet som fornuftige og at vi er gode nok for å ha en god grunnleggende psykisk helse. (Geirdal & Varvin, 2017, s. 166).

Brukermedvirkning er også en viktig del av en omsorgsrelasjon. Det har lenge blitt hevdet at klienten kjenner seg selv best, og har høy kompetanse om seg selv. Klienten kan derfor komme med viktige bidrag i samarbeidet med terapeuten. (Geirdal & Varvin, 2017, s. 73).

5.12 Kjærlighet

Kjærlighet har de siste årene også blitt introdusert som en viktig del av den profesjonelle relasjonen i arbeid med barn og unge. (Thrana, 2016). Dette er nå også lovfestet i paragraf § 1-1.Lovens formål.

“Loven skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår.” (Barnevernloven, 1992, §1-1).

På 1800-tallet til tidlig 1900-tallet var kjærlighet i arbeidet veldig sentralt. Da arbeidet med barn og unge skulle profesjonaliseres forsvant kjærlighet som begrep i det faglige arbeidet. Dette har blant annet barnevernsproffene kjempet for å få tilbake.

Når en ansatt viser utholdenhet i en relasjon, bekrefter dette til ungdommen at vedkommende er verdt å kjempe for, er verdifull og elsket. Studiet gjort i denne artikkelen: Kjærlighetens inntreden i barnevernet – en utfordring for den profesjonelle relasjon?, viser at kjærligheten ungdommen opplever, gir selvtilit. Den kjærligheten ungdommen opplever bygger en indre styrke som gir ungdommen tro på seg selv, som gjør at de mestrer hverdagen sin bedre. Gjennom kjærlighet opplever de trygghet og at vokse er til å stole på. “Kjærligheten kan gjennom hele oppfølgingsprosessen sees på som en kjernekompetanse i relasjonen mellom sosialarbeider og ungdom”. (Thrana, 2016).

I den profesjonelle relasjonen ser vi betydningen av at sosialarbeideres utholdenhet i relasjonen, til tross for ungdommens atferd, blir en bekreftelse til ungdommen at de er akseptert og elsket. (Thrana, 2016).

At kjærlighet har kommet tilbake, lovfestet i arbeidet med barn og unge er en viktig og ønsket utvikling. Ungdommene ønsker å bli møtt på en kjærlighetsfull måte for å oppleve seg verdifull. (Thrana, 2016).

5.13 Mentalisering, samspill og speiling

Mentalisering er en evne det er viktig å ha for å kunne utvikle en god relasjon. Mentalisering er å se menneskelige handlinger som uttrykk for indre tilstand. Mentaliseringsbasert teori og metode er en hensiktsmessig tilnærming i møte med unge som strever med atferd.

Handlingene til unge med atferds utfordringer forstås og forklares på ulike måter.

Miljøterapeutens teoretiske kunnskap og faglig ståsted er med på å bestemme hvilket perspektiv, forståelse og hvordan en forholder seg til handlingene. De senere årene har traumebevisst omsorg blitt mer gjellende og gir en ny forståelse i møte med utsatte barn og unge. (Graarud, 2019).

Mentaliseringsteorien er veldig nært knyttet til teorier om tilknytning. (Graarud, 2019).

Tilknytning gjenspeiles i samspill med andre. (Schibbye, 2012, s.143).

Det er gjennom samspill og speiling at barn lærer seg selv å kjenne. Er mentaliseringsferdighetene til foreldrene gode, klarer de å lese barnets følelses tilstand, forstå barnet og respondere på signalene barnet gir. Det er utviklingsfremmende for barnet.

Mentalisering legger til rette for en trygg tilknytning og det gir igjen barnet god mentaliseringskompetanse. Å kunne kjenne følelsene sine og reflektere over dem, gir oss større kontroll over følelsene våre. Det vil si at god mentalisering også gir god følelsesregulering. Men det vil også si at sviktende mentalisering, kan føre til redusert regulering av følelser. (Graarud, 2019).

Ser vi på negativ atferd med en mentaliseringsbasert tilnærming, begrunner vi atferden med mangel på følelsesregulering på grunn av manglende mentaliseringsevne. Da må tiltakene som blir satt inn ha ønskende effekt om å styrke mentaliseringsferdighetene. Det er viktig å huske på at vi aldri kan vite eksakt hva andre tenker og føler, vi har kun antagelser og kan gjette. En av grunnsteinene i mentaliseringsbasert tilnærming er å møte den andre med en ikke vitende og ydmyk holdning. Det er viktig at miljøterapeuten er genuint og ekte nysgjerrig for å få best mulig forståelse av ungdommen. Møte ungdommene med humor og

lek kan være viktig. Ungdommens liv kan være ganske alvorlig, da kan humor og lek virke effektivt og forløsende. (Graarud, 2019).

Når en jobber bevisst med mentaliseringsfremmende arbeid er det ikke selve handlingen, for eksempel en utagering, som er i fokus, men hvilke følelser ungdommen kjente på og hvordan situasjonen følte for ungdommen. Det er da viktig å ha en samtale for å identifisere følelser og reflektere rundt dem. Da kan man finne ut hvilke følelser som hang sammen med reaksjonen/atferden. Miljøterapeutene som jobber med mentaliseringsbasert arbeid må være aktive, modige og ærlige terapeuter. Relasjon er viktig for å få til dette arbeidet. Å være en miljøterapeut er ikke kun en profesjonell rolle. Miljøterapeuten må kunne dele sine fortolkninger, sine egne følelsesmessige reaksjoner og kunne innrømme misforståelser. Det vil alltid oppstå uoverensstemmelser, misforståelser og vansker i alle relasjoner. Men i møte med ungdommer med atferdsutfordringer vil det skje ganske ofte. Det å da kunne snakke sammen etterpå, sette ord på hva som skjedde og reflektere sammen, er mentaliseringsfremmende. Det er like viktig å reparere skader som skjer i en relasjon som det er å forebygge. I terapeutisk arbeid bidrar reparasjonsarbeid til mentalisering. (Graarud, 2019).

Alle vil oppleve at mentaliseringsevnen ikke er en statisk tilstand, og oppleve noe mentaliseringssvikt til tider. Det er ikke mulig å mentalisere godt om følelsene er ute av kontroll og vår indre tilstand er overveldende. Hjernen svikter med å regulere følelser når vi får store påkjenninger og stress. Det er viktig at miljøpersonalet tilpasser sine intervensjoner til ungdommens aktiveringsnivå og sinntilstand. (Graarud, 2019).

5.13.1 Hvordan jobbe med mentalisering på omsorgsinstitusjon?

På omsorgsinstitusjoner tilbringer miljøterapeutene og ungdommene mye tid sammen. Det gir tid til å bygge relasjoner, men gir også relasjonelle utfordringer, samtidig som det gir unike muligheter til å arbeide målrettet og bevisst med ungdommen for å øke mentaliseringsevnen og den sosiale kompetansen. Dette er krevende arbeid man må stå i over tid. All type atferd skal ikke aksepteres selv om den kan forstås og mentaliseres etterpå. Konsekvenser er en naturlig del av oppdragelse. (Graarud, 2019).

En del av målet med opphold på en omsorgsinstitusjon bør være å øke forståelsen av sammenhengen mellom indre tilstand og atferd, som forbedrer evnen til å mentalisere og regulere følelser. (Graarud, 2019).

5.14 Har turnus ordningen på omsorgsinstitusjonen innvirkning på arbeidet?

Færre avbrudd og personalskifter er formålet med å ha medlever turnus. Det kan være stressende for unge å måtte forholde seg til flere voksne i løpet av en dag. Dette stemmer også ifølge flere gjennomførte undersøkelser og evalueringer som tar for seg medlever turnus og langturnuser, og effektene av disse. Alle studiene peker i retning av klare positive erfaringer og effekt av medlever turnus. Flere som er ansatt og jobber medlever turnus, legger stor vekt på at turnusordningene har stor betydning for stabilitet og kontinuitet i tjenestetilbudet de tilbyr. Medlever turnus fremheves også av barnevernsbarnas organisasjoner som positivt for barn og unge i institusjon. (Høisæter, 2016).

Omsorgsinstitusjoner representerer for mange trygghet, både for ungdommen og familien. Det kan gi trygghet for familien å vite at ungdommen får profesjonell hjelp med sine utfordringer. Det kan også gi trygghet til ungdommene som kanskje ikke har hatt det så bra hjemme. (Garsjø, 2008, s 75).

Omsorgsinstitusjoner gir også avlastning. For eksempel for foreldre med ungdommer som har adferdsproblemer eller sosiale avvik. Foreldrene slipper da kanskje mye engstelse, får mer frihet og de får avlastning fra noe som kanskje har vært en stor belastning. (Garsjø, 2008, s 75).

Målsettingen med ett opphold over kort eller lengre tid på en omsorgsinstitusjon kan være mange. Ofte er det for å beskytte ungdommene fra sine omgivelser og ikke for å beskytte omgivelsene. (Garsjø, 2008, s 113).

Ofte er verdigrunnlaget på institusjoner humanistisk forankret. Da er fokuset på hver enkelt ungdom sin frihet, selvstendighet, medbestemmelse og ansvar. Det avspeiler en tro på og en holdning om at alle har en vilje og evne til å endre og utvikle seg. En av grunnsteinene i humanetisk tenkning er Maslows behovspyramide. I miljøarbeid er respekt, kontakt, behov for tilhørighet og aksept stikkord. Miljøterapeutene skal ha respekt for ungdommene og se hver enkeltes særtrekk og evner. Får de unge rette utviklingsmuligheter kan alle endre atferd, tenkemåte og opplevelse. Arbeidet for en miljøterapeut baseres på å etablere en god relasjon med de unge og tilrettelegge miljøet rundt dem. Dette er viktig for at ungdommene skal oppnå trygghet, mestring og utvikling. (Garsjø, 2008, s 134). På omsorgsinstitusjoner er det ikke uvanlig at ungdommer utagerer både psykisk og fysisk. Det kan mange grunner til det, noen av de kan være

- Følelse av avmakt mot systemet de er satt i
- De ansatte sin makt over atferdsendringer
- Turnus arbeid, som gjør at ungdommene ikke kan velge hvem de ønsker å være sammen med og forholde seg til
- Mindre frihet til å velge venner

Avmakt kan oppstå når det er mangel på

- Beskyttelse mot opplevelser og situasjoner som kan virke truende
- Kontroll på situasjonen sin
- Påvirkningsmuligheten til å bli hørt
- Forutsigbarhet som gir ungdommene trygghet
- Løsningsmuligheter og alternative løsninger

(Garsjø, 2008, s, 208).

Følelsen av avmakt og vold henger sammen. Det er derfor viktig å arbeide aktivt for at ungdommen skal føle minst mulig avmakt. Da er det viktig å prøve å tilrettelegge hverdagen og miljøet best mulig. (Garsjø, 2008, s, 208)

Min erfaring med å jobbe medlevertturnus var at det fungerte veldig bra. Det gav ett samhold i gruppen av ansatte og ungdommer når vi kunne planlegge dagene sammen. Hva vi måtte gjøre, hva vi ønsket å gjøre og hva vi skulle spise. Det blir nok ett mer tilnærmet vanlig liv, enn med mange vaktskifter i løpet av en dag. Om vi i tillegg skal ta hensyn til det som er nevnt over her, om utageringer, avmakt, gode relasjoner og trygghet, tror jeg absolutt at medlevertturnus er den beste løsningen. En kan nok bli sliten av å være så lenge på jobb i strekk, men jeg opplevde det som om at alle ansatte kunne si ifra når de trengte å enten roe seg ned selv, få litt avstand, eller måtte trekke seg ut av situasjoner.

5.15 Relasjon som en viktig forutsetning

Relasjonen til ungdommene er en viktig forutsetning i arbeidet. Det er med på å gi forutsigbarhet i hverdagen, ungdommen tåler ofte da klarere rammer, opplever mer kjærlighet og omsorg. Dette er den beste voldsforebygningen. Institusjonen må også legge til rette for lek, trøst, tillit og utforskning. En god relasjon vil også fremme åpenhet, noe som kan gi mindre misforståelser og ungdommene kan få mer forståelse for hva som skjer rundt dem. Ungdommene må også ha mulighet til å påvirke situasjonen sin. Miljøterapeutene må alltid

være innstilt på forhandlingsløsninger og kompromisser. En god relasjon kan også gjøre det lettere for ungdommen å vise følelser og snakke om disse, istedenfor å få følelsene ut via utagering og vold. En god dialog er også viktig for å hjelpe ungdommene forstå situasjonen sin og lære de å tåle avmakt. Det vil alltid være situasjoner i livet der man vil føle seg hjelpeløs, og det er viktig at de lærer seg å mestre de situasjonene. (Garsjø, 2008, s 209).

Endringsprosessen til ungdommene skjer over tid på institusjonen, i samspill med miljøterapeuter og de andre ungdommene. Endringen kan foregå nesten umerkelig over tid. (Schibbye, 2012, s.245).

Det jeg ser går igjen i flere av artiklene og i pensumet er at relasjonen må bygges på tillit og respekt. Det er også viktig for relasjonen at ungdommene opplever at det de sier, blir tatt på alvor og lyttet til. Dette ser vi også tydelig i artikkelen skrevet av Paulsen et al., 2017.

I artikkelen skrevet av Paulsen et al., 2017, er det fokus på tre tema som er spesielt viktige i relasjonsarbeid mellom ungdom og ansatte:

- 1) Det er viktig å møte ungdommene «der de er»
- 2) Legge til rette for at ungdommene får mulighet til å medvirke i eget liv og i beslutninger om eget liv
- 3) Gjensidighet i relasjonen.

Når en legger til rette for en god relasjon, kan det gjøre at ungdommene opplever støtte, anerkjennelse, mestring og de kan da ofte gis større ansvar og kontroll over eget liv.

Gjennom å bruke tid, gi ungdommene tett oppfølging og skreddersy tiltak som tilpasses til hver enkelt ungdoms behov, bygger man etter hvert tillit. Tillit er viktig for medvirkningsarbeid og relasjonsarbeid. (Paulsen et al., 2017).

6.0 Avslutning

Gjennom denne perioden med fordypning i relasjonens betydning for ungdommer på omsorgsinstitusjon, har jeg fått bekreftet viktigheten av en god relasjon. Jeg har lært at alt henger sammen for å få en god relasjon. For eksempel at man må ha tillit for å få den gode relasjonen, men man må da også ha en relasjon hvor man kan bygge tillit. Det er kontinuerlig arbeid for å bygge den gode relasjonen og det krever også arbeid å holde på den. Mange av

ungdommene som bor på omsorgsinstitusjon har ofte hatt relasjoner der de ikke har vært trygge, mange har hatt relasjonsbrudd og veldig mange har vært utsatt for omsorgssvikt. Ungdommene har hver sin bagasje med seg når de kommer til institusjonen. Jeg tror at for de som allerede har vært gjennom så mye, er det ekstra viktig å ha fokus på å bygge en god relasjon. Betydningen av en god relasjon er nok enda større og viktigere for at de skal ha en sunn utvikling videre. Det er også viktig med den gode relasjonen for at ungdommene skal trives på institusjonen, noe som jeg tydelig så etter hvilket team som skulle på jobb da jeg jobbet på omsorgsinstitusjon.

Jeg har også lært at det er mye mer enn bare teori som trengs. Det å kunne mentalisere, ha empati, kjærlighet og kunne gi av seg selv, er også en stor og nødvendig del av arbeidet med å bygge gode relasjoner.

Det kan kreve mye av miljøterapeuten, og en må være innstilt på at det kan ta tid og at en vil møte motgang før man får resultatet.

Vi er alle bare mennesker og det er ikke alle vi har like god kjemi med. Jeg mener det da er lurt at teamet snakker sammen og deler kunnskap om hvordan de oppfatter og opplever at deres relasjon til hver enkelt ungdom er. Ut fra det kan de organisere dagene og eventuelt hvem som skal være kontaktperson for ungdommen på hvert team.

Det jeg har lært av å fordype meg i denne problemstillingen, gjør at jeg kan konkludere med at en god relasjon har stor betydning i arbeid med barn og unge på omsorgsinstitusjon, og er avgjørende for at ungdommene skal ha en positiv utvikling, trives og være deltagende.

Alle som jobber med barn og unge har nytte av å tilegne seg kunnskap om dette emnet.

Litteraturliste:

- Aubert, K.E. (2020, 18. juli). *Relasjon*. Store norske leksikon. <https://snl.no/relasjon->
- Aveyard, H. (2019). *Doing a literature review in health and social care: a practical guide* (fourth edition). Open university press
- Barnevernlov. (92). *Lov om barneverntjenester* (LOV-2021-06-18-96). Lovdata. <https://lovdata.no/lov/1992-07-17-100/§1-1>
- Bufetat. (2022). *Barneverns-institusjoner - oversikt*. <https://bufdir.no/Barnevernsinstitusjoner/?paragraf=All®ion=All#searchresults>
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7.utg.). Gyldendal. *270 sider
- Geirdal, A. Ø. & Varvin, S. (2017). *Relasjoner i psykisk helsearbeid*. Universitetsforlaget *168 sider
- Mørch, W.T. (2021, 24.juni). *Abraham Maslow*. Store norske leksikon. https://snl.no/Abraham_Maslow
- Mørch, W.T. & Skre, I.B. (2020, 9. mars). *John Bowlby*. Store norske leksikon. https://snl.no/John_Bowlby
- Schibbye, A.L.L. (2012). *Relasjoner: Et dialektisk perspektiv på eksistensiell og psykodynamisk psykoterapi* (2.utg.). Universitetsforlaget *400 sider
- Støren, I. (2013). *Bare søk: praktisk veiledning i å skrive litteraturstudier* (3.utg.). Cappelen Damm AS. *71 sider.
- Garsjø, O. (2008). *Institusjonssosiologi: -Perspektiver på helse- og omsorgsinstitusjoner*. (2.utg.). Gyldendal akademiske *224 sider
- Graarud, H. (2019). Mentaliseringsbasert pedagogikk og miljøterapi bør ha sin plass i norsk barnevern. *Fontene*. <https://fontene.no/fagartikler/mentaliseringsbasert-pedagogikk-og-miljoterapi-bor-ha-sin-plass-i-norsk-barnevern-6.47.605545.3b915e0f34>
- Halvorsen, T. (2018). Glimt fra tilknytningsteoriens historie. *Norges Barnevern*. 95(1), 50-69. DOI:10.18261/ISSN.1891-1838-2018-01-05 *19 sider

Høisæter, N. T.(2016). Medleverturnus til beste for beboere og ansatte. *Fontene*.

<https://fontene.no/debatt/medleverturnus-til-beste-for-beboere-og-ansatte-6.47.346322.ff3616fc33>

Paulsen, V., Aune, J. A., Melting, J. K., Stormyr, O. & Berg, B. (2017). Relasjonen som plattform i møte med ungdom i barnevernet. *Norges Barnevern*. 94(2), 84-94. <https://doi-org.ezproxy.uis.no/10.18261/issn.1891-1838-2017-02-02> *10 sider

Sommerfeldt, M. B. (2019). Relasjoner mellom barn og voksne på barneverninstitusjoner i Norge, vår tids forståelser sett i et historisk perspektiv. *Norges Barnevern*, 96(3), 172 - 188. <https://doi-org.ezproxy.uis.no/10.18261/ISSN.1891-1838-2019-03-04> *16 sider

Statistisk sentralbyrå. (6.desember, 2021). *Barnevernsinstitusjoner: Hovedtall for barnevernsinstitusjoner*. <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/barne-og-familievern/statistikk/barnevernsinstitusjoner>

Thrana, H.M. (2016). Kjærlighetens inntreden i barnevernet – en utfordring for den profesjonelle relasjon? *Tidsskriftet Norges Barnevern*. 93(2), 96-109. <https://doi-org.ezproxy.uis.no/10.18261/issn.1891-1838-2016-02-03> *13 sider

Tunestveit, M., Mæhle, M. & Ulvik, O.S. (2021). Deltaking i barnevernet – ein analyse av ungdomar sine forteljingar i lys av posisjoneringsteori. *Norges Barnevern*. 98(1), 4-19. <https://doi-org.ezproxy.uis.no/10.18261/ISSN1891-1838-2021-01-02> *15 sider

Selvvalgt pensum: 1206 sider.